viduriu. Piliakalnio ŠR šlaite, 1,5 m žemiau aikštelės, 4 m pločio dugne yra griovys, už kurio kyla 1 m aukščio nuo griovio dugno 7 m ilgio pylimas. 2 m žemiau šio pylimo yra 3 m pločio terasa – antrojo pylimo liekanos. Terasa nusileidžia į griovą, skiriančią piliakalnį nuo gretimos aukštumos. Nuo griovos terasa yra 2,5 m aukštyje.

Arūnas STRAZDAS

New hill-forts

In 1998-1999 LCCH found two still unknown hill-forts. One of them, Paūdroniai Hill-fort, is situated on the left bank of the Merkys River in Šalčininkai district. The fortified hillsides are 3-4 metres high. The flat tophill is 50 m long and 32 m wide. From the landside the hilltop is fortified by a rampart which is 20 m long, 10 m wide and 0,5 m high.

Varkališkiai Hill-fort II is in Kaišiadorys district, near the fall of the Lapainia River to the Kaunas Lagoon. The hillsides of the hill-fort are up to 40 m high and quite steep. The flat hilltop is 15 x 18 m. On the hillside there is a ditch, behind it there is 7 m long rampart and a bit lower – the remains of one more hill-fort.

Ėrika STRIŠKIENĖ

KRŪMINIŲ PILIAKALNIO SENOVĖS GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI 1998 M.

Krūminių vietovė (Varėnos r., Matuizų sen.) archeologinėje literatūroje minima jau nuo XIX a. pabaigos: F. Pokrovskio „Vilniaus gubernijos archeologiniame žemėlapyje" trumpai pažymėta, kad Versekos upės krante, apie varstą nuo Krūminių kaimo, yra piliakalnis, kuriame vietos valstiečiai aptinka įvairių radinių. LNM fonduose saugomi radiniai, patekę čia dar lenkų okupacijos metais.

Krūminių piliakalnis (AR 1394), kitaip dar vadinamas Norkūno pilimi, yra 1,5 km į P nuo Krūminių kaimo, dešiniajame Versekos krante, prie kelio Krūminiai–Valkininkai. Piliakalnio šlaitai statūs, 11–12 m aukščio. Viršuje – trikampė 40 m ilgio ir 30 m pločio aikštelė orientuota PR–ŠV kryptimi. PR jos krašte išlikę 2 m aukščio apardyto pylimo liekanos, ŠV šlaite, 5 m žemiau aikštelės – 30 m ilgio ir 4–6 m pločio griovys, už jo – 1,5 m aukščio

pylimas. Į R nuo piliakalnio rasta gyvenvietės pėdsakų. 1955 m. LII žvalgė piliakalnį.

1990 m. patvirtinta 2,7 ha Krūminių piliakalnio ir senovės gyvenvietės teritorija. 1,5 ha sudaro miškas, 0,4 – pieva, 0,1 – sodas, 0,1 – sodyba ir 0,6 ha – nenaudojama žemė. Š–ŠR pusėje esanti dauba skiria piliakalnį nuo gretimų aukštumų. R ir PR yra dar viena dauba, pagilinta, greičiausiai dirbtiniu būdu. Abi šios daubos didžiąja dalimi ir sudaro gyvenvietės teritoriją. Pirmojoje dauboje įsikūrusi M. Bižokaitės sodyba, antrojoje – daržai ir pieva. Piliakalnis prieš keletą metų buvo visas apaugęs medžiais, vėliau didesnė dalis medžių iškirsta, jais užsodinta liko tik sunkiai prieinama V piliakalnio dalis.

1998 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn. Krūminių piliakalnio senovės gyvenvietėje PTC atliko archeologinius tyrinėjimus. Jų metu ištirtas 300 m^2 plotas. Iškasti 2×2 m dydžio 3 šurfai, 2×5 m dydžio 23 perkasos bei piliakalnio ŠV pusėje iškasta 20×2 m perkasa. Taip pat piliakalnio šlaituose ir aikštelėje atlikta buvusių duobių fiksacija bei užpylimas. Rasti 2 295 radiniai: lipdytos keramikos šukių grublėtu, brūkšniuotu bei lygiu paviršiumi, verpstukų, ylų ir kt.

Atidengtas kultūrinis sluoksnis nevienodo storio. Paviršiuje išsiskiria su ariamąja žeme permaišyto pilkšvo smėlio sluoksnis, kuriame nėra radinių. Kultūrinis sluoksnis aptiktas 0,35–1,2 m gylyje ir tęsiasi iki 1,0–1,90 m gylio. Jis nevienalytis. Viršuje – 15–35 cm storio rudos spalvos sluoksnis su labai smulkiomis lipdytos keramikos šukėmis. Po juo – 25–55 cm storio intensyvus juodos degėsingos žemės sluoksnis, kuriame gausu keramikos. Tai geriausiai išlikęs kultūrinis sluoksnis. Jame rasta gyvulių kaulų, verpstukų, ylų, šlako, židinio fragmentų, stulpavietė bei sveikesnių puodų fragmentų. Vyrauja keramika grublėtu paviršiumi. Grublėtumas įvairus. Lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi keramikos mažiau. Tačiau jos rasta tiek gyvenvietėje, tiek ir ant piliakalnio, iškastų duobių pjūviuose. Brūkšniuotosios keramikos šukės gali būti datuojamos I tūkst. pr. Kr. pab. – I tūkst. po Kr. pr. Kai kurios grublėtos keramikos šukės vidinėje pusėje irgi turi brūkšniavimo žymių. Molio masė sutankinta grūsto granito priemaišomis. Sveikesnis puodas, rastas perkasoje Nr. 21, yra tiesiomis sienelėmis, siaurėjančiomis dugno link. Tokia keramika gali būti datuojama IV–V a. Kartu su grublėta keramika aptikta ir panašios

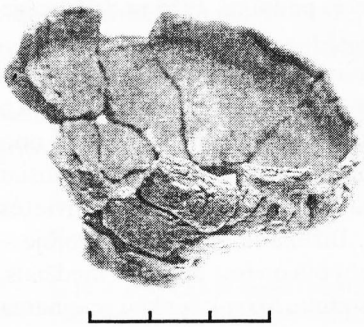

Pav. 7. Krūminių piliakalnyje rastas miniatiūrinis puodelis.
Fig. 7. Miniature cup found in Krūminiai Hill-fort.

molio sudėties keramikos lygiu paviršiumi, jos gerokai mažiau, taip pat kelios šukės gnaibytu paviršiumi. Vėlesniam laikotarpiui, I tūkst. II pusei (V–VI a.), priskiriami suardytame viršutiniame kultūrinio sluoksnio horizonte rasti radiniai. Vienoje iš piliakalnio aikštelėje buvusių duobių buvo miniatiūrinis 6 cm skersmens lipdytos keramikos puodelis. Tokie puodeliai paprastai turėjo specifinę paskirtį. Datuojamas taip pat I tūkst. pradžia–V a. (pav. 7).

Krūminių piliakalnis pagal savo formą ir gynybinius įtvirtinimus priskiriamas vėlyviems XI–XV a. pradžios piliakalniams, tačiau piliakalnyje ir šalia jo esančioje senovės gyvenvietėje rasta keramika grublėtu ir brūkšniuotu paviršiumi gali būti datuojama I tūkst. I puse – II pusės I ketvirčiu.

Ėrika STRIŠKIENĖ

Exploration of the ancient settlement of Krūminiai hill-fort in 1998

In 1998, CRC CL did the archaeological exploration in the ancient settlement of Krūminiai Hill-fort (Varėna district, Matuizos ward). The area of 300 m^2 was explored. The habitation zone was found in the depth of 0,35 m and it was up to 1-1,9 m deep. Rusticated, brushed and plain surface pottery, spindles and awls which were found in this habitation zone mostly belong to the period from the first half of the 1st century to the first quarter of the 2nd century.

Audronė ŠAPAITĖ

BUBIŲ SENOVĖS GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI 1999 M.

1999 m. rugsėjo mėn. 7–10 d. Bubių senovės gyvenvietės (Šiaulių r.) teritorijoje vykdyti archeologiniai tyrinėjimai. Jų tikslas buvo ištirti plotą, kur